

Türkmenähradaky Osmanly mesjidi

Category: Kitapcy, Taryhy ýerler

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Türkmenähradaky Osmanly mesjidi TÜRKMENSÄHRADAKY OSMANLY MESJIDI

Türki halklaryň müňýyllýklara uzaýan baý öwüşginli we buýsançly umumymilli taryhy we medeniýeti bar. Elbetde, bu baý medeniýetiň gözbaşynda we özeninde bolsa, türkmen halky bar. Gadymy Turan imperiýasyny, Parfiýa, Kuşanlar, Eftalitler döwletlerini, Beýik Oguz, Hazar kaganlyklaryny, Gaznawylar soltanlygyny, Seljuklar imperiýasyny, Horezmşahlar döwletini, dünýä şan beren Osmanly we Hindistandaky Bahadyrly, Kutubşahlar, Halajylar türkmen döwletlerini, Emir Teýmirleňiň nesilşalygyny, Altyn Ordany, Mamlýuklar, Garagoýunly, Akgoýunly, Sefewiler, Gajar, Owşar döwletlerini... (sanasaň sogaby kän!) döredenler hut türkmenlerdir, türkmenleriň ata-babalarydyr!

Dünýäniň çar künjüni ýurt tutunan türkmen Adriatik deňziniň kenarlaryndan tä Hytaý diwarynyň eteklerine çenli aralykda ýazylyp-ýaýrap, onlarça türki halklaryň kemala gelmeginde möhüm rol oýnady. Hatda bu gün saýrylaşyp бүтинleý başga halka öwrülen kowumlaryň käbiri özleriniň etniki düzüminde türkmen ganynyň, türki gatanjyň bardygyny buýsanç bilen boýnuna alýarlar. Makalamyzyň gürrüňi bu barada däl. Biz bu söhbetimizde şu giň geografik giňişlikde ýaýrap birgiden medeniýetleri döreden halkymyzyň dünýäniň başga künjünde ýaşaýan ganybir doganlary bilen taryhyň hiç bir döwründe hem üzňeleşip gitmändigini bir mysalyň – bu gün Eýran Yslam Respublikasynyň çäklerinde galan türkmen ýurdy Türkmenährada ýüz ýyldan gowrak wagt mundan öň gurlan Osmanly mesjidiniň üsti bilen görkezmek isleýäris.

Halk arasynda şeýle bir gürrüň bar: Türkmenähranyň ymamý haja gitmek üçin Mekgä tarap ýola rowana bolýar. Ymam ýolda osmanly

paşasyna (generalyna) sataşýar. Paşa oňa:

– Men sizi düýşümde gördüm. Näme arzuwyň bolsa aýt, berjaý edeýin – diýipdir.

Ymam oňa ýaşaýan ýerinde metjidiň ýoklugyny we bir metjit salmaga kömek gerekdigini aýdýar. Osmanly serkerdesi oňa:

– Men saňa metjidi salyp berjek ussa we gerekli puly ugradaryn, olar arzuwlan metjidiňi gurup bererler – diýipdir.

Wadasyny ýerine ýetiren paşa ymama iki sany ussa we gerekli harçlyk puly ugradýar. Wagtyň geçmegi bilen ussalar baran ýerlerinde – Türkmenähreda aradan çykypdyrlar we şol ýerde-de jaýlanypdyrlar...

Halk arasynda aýdylanlara gulak gerseň, metjidi gurmaga hemaýat eden Ysmaýyl Enwer paşa eken. Ymam ony patyşadyr öýdüpdir.

Aradan 6-7 ýyl dagy geçipdir. Şol wagtlar on iki ýaşly oganjyk bolan Işan hojanyň kakasy şeýle waka şaýat bolupdyr: Bir gün Osmanly döwletinden ýokary çinli bir serkerde gelipdir we metjitte baş gije-gündizläp düşläpdir. Soňra ol ýoluna dowam edip, Türkmenistana sary ýoluna dowam edipdir. (Aýdylan wagt ýüz ýyl çemesi mundan öň – Ysmaýyl Enwer paşanyň Türküstany [Orta Aziýany] rus basybalyjylaryndan azat ediş hereketini turzan ýyllaryna gabat gelýär).

Häzir Gylyç işan hezretleriniň ogullarynda onuň ýazgy depderi we Osmanly metjidiniň ýadygärlik ýazgysy saklanyp galypdyr.

Osmanly metjidi hakyndaky gymmatly maglumatlary we bu barada gyzykly gürrüňleri beren hem Ak işan hojanyň ogludyr.

<http://www.turkbilimi.com/iran-turkmensahrada-osmanli-camii/>
Taryhy ýerler